

EUROPEESCHE BISON OF WISENT.

ER is slechts ruim een menschenleeftijd voorbijgegaan, dat door toedoen van den mensch twee groote diersoorten zijn uitgestorven, zijnde de Quagga en de Blaauwe bok of Blau-bok ¹⁾ en voordat de echte alpensteenbok ²⁾ onderweg was dezelfde weg op te gaan, moest door den oorlog de Wisent of Oeros, *Bison europaeus* of *Bos bonasus* L., de Bison der oude wereld dus, de derde zijn, die in zulk een korten tijd er aan moest gelooven.

Zoals bekend is, waren begin Januari 1914 in het woud van Bielowiza nog 72 stuks aanwezig. Maar tijdens de geweldige volkerenstrijd is er op zulke kleinigheden weinig achtgeslagen, en zoo is de uitroeijing in dit gebied een voldongen feit geworden.

Wel heeft de Beiersche Forstrat Escherich korten tijd na het bezetten van dit gebied door de Duitschers, alle pogingen in het werk gesteld om deze dieren zooveel mogelijk te beschermen, en toen nog kon de aanwezigheid van tenminste 30 van deze dieren geconstateerd worden.

Sedert is er echter geen beschermende hand naar uitgestoken, integendeel heeft ieder, die de gelegenheid had, er van trachten te bemachtigen wat mogelijk was, met het treurige gevolg, dat de dieren dus in 't woud van Bielowiza geheel zijn uitgeroeid.

Een tweede beschermd gebied van Wisents bevond zich indertijd bij Kurban in de Kaukasus.

Wel is de daar voorkomende soort als een afzonderlijke ondersoort te beschouwen. (*Bos bonasus caucasius* (Grené) met eenig verschil in schedelbouw en horens, maar dat doet verder weinig terzake.

Ook indertijd moet daar door de heerschappij der kozakken de Wisent geheel zijn uitgeroeid. Zoodat daarmee gezegd kan worden, dat het in het wild levende dier in Europa en Azië is uitgestorven.

In 1915 had men uit Bielowiza eenige dieren naar de wouden van den prins van Plesz (Zuid Oostelijke hoek Boven Silesië) overgebracht. (Ook reeds vroeger is dat geschied, maar die dieren waren overgebracht naar Mezeritz) daar werden ze eigenlijk in een soort van park gehouden, dus al niet meer zuiver in 't wild.

Gedurende de oorlog had zich dit aantal door zorgvuldige bewaking vermeerderd tot 74 stuks, dit was nog in de herfst van 1918, die toen nog vermeerderde met 14—18 kalveren.

Door onderzoek van Baron Loudon in de herfst van 1919 is gebleken dat de wildstrovers nogal huis onder hun gehouden hadden, en bij verder onderzoek door Prof. Pax is gebleken dat er in Mei 1920 nog slechts 22 stuks waren, en volgens Prof. Eisenreich uit Kattowitz O. Silesië zijn zij in het voorjaar van 1921 tot 4 stuks te zamen gesmolten 1—2 en 1 jong.

Naar menschelijke gedachte denkt men, dat er nog eenige dezer dieren in Kaukazië levend zouden kunnen voorkomen?

Behalve dit in het Oosten van Europa nog twijfelachtige aanwezig zijn van de Wisent of Oeros, kon ik nog in November en December 1921 bij 't bezoek aan verschillende Europeesche Diergaarden en particuliere bezitters 24 stuks boekstaven:

Firma Hagenbeck te Stellingen één koe nog jong, Diergaarde te Hamburg 1—1, Berlijn 1—2 en koe met jong, München 1 stier, Frankfort 2—1, Weenen 2—2, Boedapest 1—1, Amsterdam 1 tweejarige stier, Antwerpen 1 stier van 9 à 10 jaar, Londen bezit ook nog

- 1) Quagga *Equus quagga* (Gen.).
- 2) Blaubok *Hippotragus leucopheus* (Pall).
- 3) Alpensteenbok *Capra ibex* L.
- 3) Zie Brehms Tierleben laatste uitgave.

één koe, de heer F. E. Blauw te 's Graveland is ook nog in het bezit van 1—1 (nog jonge dieren), de heer L. Ruhe te Alfeld moet nog een jonge koe bezitten (?)

Op het riddergoed Fr. Falz-Fein te Askania Nowa Z. Rusland, waren in 1919 nog 5 stuks in gevangenschap, dit is thans nog zeer twijfelachtig. In den winter van 1919 was gen. heer Fr. Falz-Fein verplicht door den druk van het Bolsjewisme zijn Riddergoed te verlaten. Zijn oude kasteel is toen door de Bolsjewiken uitgeplunderd en verbrand.

Het park moet nog intact zijn, de zeldzame dieren worden op heden nog, zoo goed en zoo kwaad als 't kan, door den staat onderhouden, en wel met een gedeelte van hetzelfde personeel, intusschen is in Feb. 1920 gen. eigenaar te Berlijn gestorven.

Volgens den heer O. Reisen, Ornitholoog aan het Museum van Nat. Historie te Weenen, kwamen in 1919 nog stierkoppen van Wisents om geprepareerd te worden.

Rotterdam,

H. A. VAN DAM.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Adder-statistiek. — Als bijdrage tot de Adder-statistiek van Nederland, kan ik mededeelen, dat op 14 Mei 1922 eene nagenoeg volwassen manlijke (blauwgrijze) adder door mij aangetroffen werd op Schovenhorst onder Putten (Veluwe), op slechts 40 M. afstands van het woonhuis. Het dier kroop rustig voort over de dorre bladeren, die den bodem van een opgaand loofbosch bedekten. De lengte schatte ik op 50 à 60 cM. Na gevangen en door belangstellenden bezichtigd te zijn, is de adder weder vrijgelaten op eene uiterst eenzame plek, in de hoop, dat zij voorloopig geene andere, haar allicht minder welgezinde exemplaren van het menschengeslacht moge ontmoeten.

Dit is de tweede keer, dat ik hier eene adder aantref. Op 21 Mei 1914 vond ik een jong, bruin en dus waarschijnlijk vrouwelijk exemplaar; men had dit dier echter reeds op de gebruikelijke wijze „doodgeslagen”.

Ook de gladde slang en de ringslang komen hier voor, beide soorten heb ik enkele malen aangetroffen. Zoo verleden zomer nog een prachtig, groot exemplaar van de gladde slang op de Garderensche heide. Het was een mooi gezicht, zooals dit dier zich, nadat het mij gewaar werd, met groote snelheid,forsch kronkelend en glanzend in 't zonlicht, verwijderde.

Schovenhorst, Mei 1922.

Dr. J. TH. OUDEMANS.

Muggenvoedsel. In het interessante artikel over „Muggengebroid” in „De Levende Natuur” wordt de vraag gesteld (bl. 337): Waarmede moeten die bloeddorstige steeksters (culices) zich wel voeden, als er niet toevallig een mensch langs komt dwalen? en spreekt de auteur als zijn vermoeden uit, dat vogels de slachtoffers zouden zijn.

Ik heb reden, aan te nemen dat hij het bij het rechte eind heeft. In mijn tuintje staat een volière, waarin zich duiven bevinden. Wanneer we nu 's zomersavonds in het tuintje thee drinken, hooren we, met kleine tusschenpoozen, een geluid, dat gelijkt op het vallen van druppels water op een houten vloer. In het begin begreep ik niet, waar dat vandaan kwam, doch het raadsel was spoedig opgelost, toen ik de volière binnenging. Het wemelde daar van steekmuggen, die het op de onbevederde pooten der duiven voorzien hadden. Het geluid van de vallende waterdruppels bleek veroorzaakt te worden, door het krachtig neerslaan van de pooten der duiven wanneer deze gestoken werden. Ik sloeg een aantal muggen dood, die allen een bloedvlek achter lieten. Op de veeren der duiven zag ik geen enkele mug zitten. Ik vermoed dus, dat de muggen bij het rustig verborgen vijvertje in het bosch, ook op de pooten der woudvogels hun souper gaan gebruiken. Eigenaardig is, dat de duivenpooten geen bulen vertoonden.

Den Haag 6 April 1922.

N. v. D. KOOGH.